

11 december 2022

DE LOFZANG VAN MARIA

Lukas 1, vers 46 t/m 55

In de loop der jaren zijn er heel wat liedjes geschreven door pas geworden vader of moeders over hun kindje, of door aanstaande vaders of moeders die een kindje verwachtten. Een van de bekendste is misschien wel een lied van Stevie Wonder – ‘Isn’t she lovely?’. Maar ook van eigen bodem hebben wij dergelijke liedjes, bijvoorbeeld van Jan Smit. Jan Smit zingt in zijn lied ‘niemand zo trots als wij’ voor zijn kindje de volgende woorden: ‘Sluit heel eventjes je ogen maar, Voel de liefde om je heen, Jij maakt onze mooiste dromen waar, Sinds de dag dat jij verscheen. / Elke dag houd ik jou in mijn armen, Een gevoel dat ik nooit eerder heb gekend, Niemand zo mooi als jij, Niemand zo trots als wij’.

Nu, als de jonge aanstaande moeder, het meisje Maria, begint te zingen, zou je misschien ook zoiets hebben verwacht. Maar haar lied is totaal anders. In haar lied noemt Maria geen één keer haar eigen kindje. Niets over hoe mooi haar kindje zal zijn, hoe welkom, hoe trots ze als moeder is. Wat dat laatste betreft zegt ze precies het tegenovergestelde: ze heeft het niet over ‘trots’, maar over haar eigen ‘nederige staat’ (vers 48, ik zal daar straks op terugkomen.) En wat haar lied typeert: ze heeft het eigenlijk helemaal en alleen over God, over Wie God is, over hoe God een hele geschiedenis gaat het Zijn volk, hoe God trouw is aan Zijn volk. Maria – hoe jong ze ook is, want ze is waarschijnlijk echt heel erg jong, in onze tijd zou ze een puber zijn geweest – de jonge Maria beseft zo duidelijk dat het in wat haar overkomt om veel meer gaat dan haar eigen situatie, haar geluk of haar spanning.., het gaat om God en om Gods weg de eeuwen door.

Ik leg dat even uit, want dat helpt ons om te begrijpen waarom dit lied van Maria nu zo ontzettend belangrijk is voor ons geloof - zo belangrijk dat wij het volgens Luther een of liefst tweemaal daags zouden moeten zingen. Wij gaan kijken naar het lied van Maria en als wij hopelijk daarvan onder de indruk zijn gekomen, dan gaan wij daarna nog een keer naar het lied kijken en dan proberen wij iets van Maria's geloof te ontdekken, want Maria is een prachtig voorbeeld voor uw en mijn geloof.

Maria's lied is helemaal doorademt met het Oude Testament. Je komt er allemaal woorden uit psalmen in tegen, toespelingen, thema's uit de geschiedenis van Israël, allemaal Oudtestamentische geschiedenissen. Het lied van Maria lijkt – om daarmee te beginnen - heel erg op het lied van Hanna, Hanna, die eeuwen voor Maria ook een kindje mocht ontvangen, de jongen

Samuël. Het boek 1 Samuël opent met deze geschiedenis van Hanna en het lied van Hanna om ons vervolgens mee te nemen naar de geschiedenissen van koning David. Nu, Maria zal straks *de grote Zoon* van David mogen voortbrengen, de *nieuwe* Koning. En hoe treffend is het dan, dat Maria straks, als ze met Jozef en hun Kindje Jezus naar de tempel zullen gaan, op dat tempelplein weer een Anna (Hanna) tegenkomen.... Toeval?

Maar we horen in Maria's lied ook de woorden van de profeet Habakuk terugkomen. Habakuk, de profeet die – zo heb ik op Eerste Adventszondag 's avonds vertelt – zijn vreugde vond in God en zijn hoop op God vasthield: ‘al zal de vijgenboom niet bloeien, Ik zal dan toch in de Heere van vreugde opspringen, *mij verheugen in de God van mijn heil (redding)*’. En wat zingt Maria? Mijn geest *verheugt zich in God*, mijn Zaligmaker (*Redder*)!

Maar ook de woorden van Maria's naamgenoot, Mirjam (dat is dezelfde naam in het Hebreeuws), de zus van Mozes klinken mee in Maria's lied: ‘zing voor de Heere, want Hij is hoogverheven’, zo zong Mirjam toen het volk door de Rode Zee heen was gered uit de handen van de Farao. En Maria sluit haar lied af door helemaal terug te gaan naar het begin van Israëls geschiedenis: de laatste woorden van Maria's lied gaan over Abraham en de belofte die God aan Abraham en zijn nageslacht heeft gedaan. Heel Gods weg van redding, van barmhartigheid, van trouw, van bevrijding van Zijn volk komt naar voren in dit lied. God

Die de machthebbers van deze wereld van de troon stoot en Zijn volk Israël – dat kleine volkje, dat slavenvolk – verhoogd en spaart en zegent. Heel die grote geschiedenis, van eeuwenlang, verdicht zich hier en komt nu samen in dat ene moment, bij dat ene meisje, Maria. Maria staat hier symbool voor Israël. Ze zingt het lied van Israël. Want Gods trouw aan Zijn volk, Gods redding, Gods omkering van die hele wereldorde zal straks in *haar* leven vorm krijgen. In haar leven zullen die beloften van God aan Abraham uitkomen. Heel de weg die God met Zijn volk en zelfs met deze wereld gaat, zal – wonderlijk, maar waar - in haar een vervulling vinden. *Maria staat zingend op de grens van het Oude en het Nieuwe Testament. Dat eenvoudige meisje vormt het scharnierpunt in Gods geschiedenis.* Want straks zullen al die grote woorden die ze nu zingt vervuld worden in de Zoon Die zij zal voortbrengen. Jezus zal die barmhartigheid van God, waar Maria over zingt – die opofferende liefde van God – met Zijn leven tot uiting brengen, in Zijn overgave tot in de dood. En deze Zoon van Maria zal laten zien wat het betekent dat God – zoals Maria vervolgens zingt - machtigen van de troon stoot en nederigen verheugd. Want in Gods Koninkrijk – zo zal Jezus verkondigen – zullen de meest vooraanstaande mensen het met de nederigste plaatsen moeten doen en de minst belangrijken zullen de meest belangrijken zijn. Carrière maken in het Koninkrijk van God, dat betekent: worden als een kind.

In deze Jezus zal Gods trouw schitteren, Zijn trouw lang geleden aan beloofd aan Abraham, waar Maria haar lied mee afsluit. Zoals God tegen Abraham zei - in jou zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden, Abraham! – is het gebeurd in Jezus: Hij *is* de zegen, voor heel de aarde, voor alle geslachten en volken! Zelfs voor ons hier in Maarssen.

Maria zong daarom geen liedje over een lief kindje, een trotse moeder enzovoort, zoals Jan Smit of Stevie Wonder. In haar leven kwamen alle lijnen van de geschiedenis van haar volk samen. Alles wat God aan Zijn volk had laten zien aan geduld, liefde, trouw, verandering en bevrijding, zal nu werkelijkheid worden. Hoe God Zichzelf aan Zijn volk steeds had getoond – in trouw, in opoffering, in genegenheid - dat zal nu op zo'n bijzondere wijze opnieuw werkelijkheid, nog meer werkelijkheid worden, zo bijzonder, dat wij het nu nog elk jaar vieren.

Dit hier is geen knus moeder-kind-momentje, maar dit wat wij nu hebben gelezen vormt het scharnierpunt voor heel deze wereldgeschiedenis, de hoop voor de wereld, de basis voor uw leven en het allesbepalende houvast voor uw leven. Hier ontmoeten wij God Zelf, zoals Hij voor ons wil zijn!

Wij gaan nog een keer naar het lied van Maria kijken en zullen nu vooral op Maria's geloof letten, wat wij van haar kunnen leren.

Maria begint met de zin 'mijn ziel maakt de Heere groot'. Magnificat, zo luidt het eerste woord van haar lied in de Latijnse vertaling en zo is haar lied in de klassieke muziek bekend geworden. 'Mijn ziel maakt de Heere groot'. Iemand merkte heel nuchter op: 'maar eigenlijk kan dat toch niet?' Hoe kunnen wij nu God groot maken? Wij kunnen Hem toch niet groter maken dan Hij is? Nee. Of nu ja...? Als je kind net zo groot wil zijn als jij, wat doe je dan als vader of moeder? Dan ga je zelf even door de knieën, want dan wordt je kind 'groter'. Nu, dat. God kunnen wij niet groter maken dan Hij is, maar wij kunnen Hem wel voor onszelf groter maken door ons voor Hem klein te maken. Door voor Hem door de knieën te gaan.

En zoiets lijkt je bij Maria ook te zien, want ze zingt verder: 'Mijn ziel maakt de Heere groot en mijn geest verheugt zich in God, mijn Redder, *omdat Hij heeft omgezien naar de nederige staat van Zijn dienares*'. Maria maakt zich klein voor God. Geen trots, omdat God naar haar omziet. Nee, verwondering. Er niet over uit kunnen en het alleen maar kunnen uitzingen.

Iets daarvan komt ook terug in het Avondmaalsformulier. Ook daarin wordt gesproken over het 'ons voor God verootmoedigen' – 'ons voor God kleinmaken'. Nu, Maria gaat ons daarin voor: zichzelf kleinmaken voor God. Dat hebben wij mensen namelijk nodig. God heeft het dat niet nodig, want God kan niet groter worden dan Hij is. Maar het is steeds weer nodig om onszelf even uit het centrum van het leven te halen, want: wij staan niet in het centrum. Alles in onze maatschappij is vaak gericht op de mens, op je zelf, op wat jij denkt, wat jij nodig hebt, wat jij meent en ervaart. En het is goed dat er aandacht is gekomen voor persoonlijke gevoelens, wat iemand nodig heeft, zijn of haar beleving – maar u en ik vinden pas echt onze bestemming in onze verbinding met de grote God. Daarom is het goed om

soms even jezelf binnenstebuiten te keren. Zelfbeproeving zo noemt ons Avondmaalsformulier dat. Eens kritisch naar jezelf te kijken: hoe groot voel ik mijzelf nu eigenlijk? Of: waar ben ik nu mee bezig? Welke plaats neemt God nu in mijn leven in? Waar draait het voor mij om? Wat zijn de dingen waar ik aan vast zit en die mijn leven vullen en vormen? En... welke plek neemt Jezus en Zijn vergeving en genade in mijn leven in? Is dat een terugkerend thema voor mij? Zelfbeproeving. Je voor God klein maken.

Maar dat zelfonderzoek heeft ook een gevaarlijke kant. Je kunt zo bezig zijn met kritisch naar jezelf te kijken, dat je ondertussen eigenlijk toch nog wel heel erg veel met jezelf bezig bent. Steeds maar naar jezelf kijken, steeds maar zien waarin je moet verbeteren / veranderen, steeds maar ontevreden zijn over jezelf, steeds maar voor jezelf blokkades opwerpen waardoor God voor je onbereikbaar zou zijn. Wat zit je dan juist vast aan jezelf, ben je veel bezig met je zelf... In het meest slechte geval kan jezelf-klein-maken en heel-erg-nederig-zijn zelfs een verkapt vorm van hoogmoed zijn. Zoals het verhaal gaat dat er eens een vrouw was, die altijd heel erg vroom van zichzelf zei dat ze een zondaar was. 'Ik ben toch zo'n arme zondaar', zo beledigde zij, toen haar dominee bij haar op bezoek kwam. Waarop de dominee zei: 'ja, dat zeiden je burens ook al...' 'Wat? Zeggen mijn burens dat ik een zondaar ben? Wie denken zij wel niet te zijn?'

Het is goed om jezelf te onderzoeken, om eerlijk voor Gods spiegel te zijn. Dat moet je doen. Maar pas op voor de gevaarlijke kanten hiervan: het kan ook een holle soort van vroomheid worden, dat je nog heel erg met jezelf bezig bent, of dat het gewoon bij woorden en gedachten blijft waar je verder niets mee doet. En – dat is nog een ander gevaar - dat jezelf-kleinmaken-voor-God kan ook voor sommigen een doodlopende weg worden: je loopt vast met jezelf, je krijgt een hekel aan jezelf, 'het is niets en het wordt toch niets met mij', 'zo kan ik niet voor God bestaan'. Er kan zelfs angst voor God erdoor opkomen, verwijdering ten opzichte van God. En dat is niet de bedoeling volgens mij.

Maria doet het anders. Zij zingt over haar nederige staat. Maar daarmee vertelt zij niet hoe nederig en vroom zij is. Zo is het in de kerkelijke traditie wel vaak opgevat en werd de nederige Maria juist wel heel erg groot gemaakt in haar voorbeeldige nederigheid... Maar haar nederige staat, daarmee bedoelde Maria niet haar nederige gevoelens en haar bescheidenheid, maar de lage sociale positie die ze had. Maria bevond zich aan de onderkant van de maatschappij. Want ja: een jong meisje, ongehuwd, uit een eenvoudig dorp in het Galilea van de heidenen, allemaal ingrediënten voor een underdog positie toentertijd. Maria kon zich eigenlijk maar lastig vernederen en kleinmaken, want ze was al maatschappelijk gezien al heel erg klein en weinig betekenisvol. Maar Maria doet volgens mij ook iets anders: *ze komt los van zichzelf*. Ze komt los van zichzelf in haar verbondenheid met God. Ze raakte van zichzelf leeg, doordat ze zo vol was van de Heere God. En dat is mooi hè? *Het ging bij Maria volgens mij nog een niveau dieper dan je falen en gebreken zien... Het ging nog dieper dan haar kwetsbaarheid en haar zonden beseffen... Ze raakte los van zichzelf..., want ze was zo vol van God!*

Ik las een mooi beeld: je kunt het vergelijken met een piano. Hoe leger de klankkast, hoe mooier de muziek. Als de klankkast helemaal vol zou zitten, dan klinkt het niet, dan blijft het allemaal dof. Maar als een piano een grote, lege klankkast heeft – of zoals dit kerkgebouw: als het een grote lege ruimte is – dan klinkt de muziek prachtig. Maria's lied klonk prachtig, want ze was helemaal leeg van zichzelf..., waardoor de Goddelijke muziek in haar alle ruimte kreeg.

Hoe doe je dat... leeg worden voor God... zoals ik bij Maria meen te zien?

Nu, het heeft er niet altijd alles mee te maken, maar een vol hoofd, een volle agenda, een volle bankrekening, een volle bucketlist..., dat helpt allemaal niet echt. Van jezelf loskomen, dat is soms ook heel praktisch: van bepaalde dingen afstand doen. Dat kunnen zondige dingen zijn, maar het kunnen ook heel normale dingen zijn, die bij jou ervoor zorgen dat je heel erg met jezelf en je eigen leven bezig bent.

Leeg worden voor God betekent soms ook gewoon niet-aan-jezelf-werken, niet heel de tijd bezig zijn met wat je moet weggeven, wat je moet doen, of je je zonden wel allemaal hebt beleden, enz., stop! Even: jezelf loslaten. En ruimte geven aan God.

Leeg worden voor God en ruimte geven aan God door in gebed met Hem verbonden te zijn, maar ook gewoon meer aan Hem te denken.

Ruimte geven aan God, ook door God God te laten zijn. God is niet altijd wat jij verlangt, wat jij nodig hebt, waar jij Hem zou willen zien. Zo dwingend moet je niet met je partner omgaan, want dan gaat de relatie stuk. Maar zo moet je helemaal niet met God omgaan. God is anders, gaat onvermoede wegen, is voor ons vaak niet te begrijpen. Maar wat mooi als je dan dat meisje Maria hoort zeggen tegen de engel, als heel die geschiedenis van Israël en Gods plan met deze wereld in haar kleine, nederige leventje samenkomt: 'laat mij geschieden, overeenkomstig Uw Woord'. Heere God, ik kan het niet bevatten, ik hoef het ook niet te begrijpen, maar laat Uw woord tot vervulling komen, neemt U de leiding, wanneer ik mijzelf voor U loslaat en mij aan U overgeef.' Jezelf leegmaken en zo ruimte maken voor God. Dat is ook: God willen opmerken in je leven. Dingen als uit Zijn hand zien. Zijn weg proberen te zoeken op al die kruispunten die je in je leven moet gaan. Je dagelijks leven, de dagelijkse dingen, verbinden met Hem.

En als je Hem niet ziet, als het wachten lang duurt..., je toch aan Hem vasthouden. Blijven roepen, zoals je heel vaak in de psalmen ook hoort. Klagen. En toch verwachtingsvol blijven zijn. Een heilige onrust. En het soms al uitzingen, terwijl nog heel veel toekomstig is. Zoals Maria. En zoals Luther die elke dag de lofzang van Maria meende te moeten zingen.

Ik vind het zo mooi dat wij dit prachtige lied met die krachtige geloofswaarden uit de mond van het jonge meisje Maria horen. Dat roept bij mij een aantal dingen op:

Ten eerste: juist, daar waar niets is, daar brengt God schepping te weeg. Wat bedoel ik? Nou, God schiep in het begin een prachtige aarde, juist daar waar niets was. Dat is God: waar God de ruimte krijgt om voluit God te zijn, daar gebeurt wat. Nu, dat zie je ook bij Maria: ze had niets aan te bieden, ze was jong en

onervaren, ze stond bijzonder laag op de maatschappelijke ladder..., maar daar krijgt Gods scheppingskracht de ruimte om iets moois tot stand te brengen. En wat! Een totaal nieuw begin voor heel de wereld! ... Dat is een belangrijke lijn die je heel de Bijbel door tegenkomt: waar niets is, waar niets te verwachten valt..., waar mensen niet met hun kennen en kunnen God in de weg zitten..., daar gaat God aan het werk. De kinderloze oudjes Abraham en Sara. De onvruchtbare Hanna. Het herdersjochie David. De onervaren, schuchtere Jeremia. Juist daar waar wij onszelf loslaten en niets in handen hebben..., daar kan God aan de slag gaan! Daar schittert Gods macht, Gods liefde, Gods wonderlijke betrokkenheid. 'Hij heeft omgezien naar de nederige staat van Zijn dienares', zo zingt Maria. Ja, dat is God, zoals Hij is. Omzien naar, juist naar het zwakke, nederige, eenvoudige..., want daar komt Zijn liefdevolle werk het mooist aan het licht.

Maar dat deze prachtige geloofswaarden uit de mond van het jonge meisje Maria komen, vertelt mij nog iets: het maakt dus echt helemaal niets uit of je jong of oud bent. Of je een beetje letters hebt gegeten, of dyslexie hebt. Of dat je liever een toga of een motorjack draagt. Maar ook: of je een hoog IQ hebt, of een verstandelijke beperking. Dat maakt allemaal niet uit. Een jong onbekend meisje, uit het achterland van Israël, uitgerekend zij is de eerste gelovige in het Nieuwe Testament, de verbindende schakel tussen Oude en Nieuwe Testament. Zou het daarom komen, dat ik de meest mooie geloofsmomenten hebt mogen beleven met mensen die volgens de normen van onze maatschappij kansloos zijn, of zeer kwetsbaar, of hulpbehoevend? God kan dus zonder enig bezwaar ook u, ook jou, in dienst nemen en jouw leven met Zichzelf vervullen.

'Mijn ziel maakt de Heere groot.' Zo bereidde Maria zich in haar Adventsweken van verwachting voor op het aanstaande Kerstfeest. Door zichzelf los te laten, los te komen van zichzelf en God de ruimte te geven in haar leven. En zie eens hoe God die ruimte op een prachtige manier vervult!

Mijn ziel maakt de Heere groot. Een mooie voorbereiding op het Kerstfeest, maar ook een mooie voorbereiding op de Avondmaalsviering van a.s. zondag. Loskomen van jezelf en God grootmaken om Wie Hij is en wat Hij heeft gedaan en doet en zal doen. Je al zingend in God verheugen. Zoals Psalm 138 het zegt: dan zingen zij in God verblijd, aan Hem gewijd, van 's HEEREN wegen. Want Hij slaat, hoewel oneindig hoog, op hen het oog die nederig knielen.